

Rolnummer 419
Arrest nr. 49/93 van 24 juni 1993

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door de arbeidsrechtbank te Marche-en-Famenne bij vonnis van 15 mei 1992 in zake C. Van Haelen *q.q.* A. Van Haelen tegen het «Fonds communautaire pour l'intégration sociale et professionnelle des personnes handicapées» (Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces).

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters F. Debaedts en M. Melchior, en de rechters K. Blanckaert, L. De Grève, L.P. Suetens, H. Boel, L. François, P. Martens, Y. de Wasseige en J. Delruelle, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de vraag*

Bij vonnis van 15 mei 1992 in zake C. Van Haelen *q.q.* A. Van Haelen tegen het «Fonds communautaire pour l'intégration sociale et professionnelle des personnes handicapées» (Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces) heeft de arbeidsrechtbank te Marche-en-Famenne de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 36 van het decreet van de Franse Gemeenschapsraad van 3 juli 1991 betreffende de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 juli 1991, door artikel 26 van de wet van 16 april 1963 op te heffen, de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de bevoegdheden van de arbeidsgerechten en de regels betreffende de rechtspleging ? ».

Het Hof heeft de prejudiciële vraag als volgt geherformuleerd :

« Schendt artikel 36 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 3 juli 1991 betreffende de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces, door artikel 26 van de wet van 16 april 1963 op te heffen, de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, wat enerzijds de bevoegdheden van de arbeidsgerechten en anderzijds de rechtsplegingsregels betreft ? ».

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied*

Op 11 juli 1991 diende Catherine Van Haelen voor haar dochter Amandine een aanvraag in tot inschrijving bij het Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen, thans het Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces. Op 20 september 1991 willigde het Gemeenschapsfonds die aanvraag in, maar preciseerde terzelfder tijd dat de aanvraag tot terugbetaling van een aerosol die was aangekocht vóór de datum van inschrijving, welke is vastgesteld op de dag van indiening van de aanvraag, namelijk 11 juli 1991, werd verworpen. Bij een verzoekschrift van 25 september 1991 stelde Catherine Van Haelen voor de arbeidsrechtbank te Marche-en-Famenne een vordering in tegen die beslissing tot verwerping. Bij een vonnis van 15 mei 1992 heeft die rechtbank de voormelde prejudiciële vraag gesteld.

III. De rechtspleging voor het Hof

De prejudiciële vraag is bij het Hof aanhangig gemaakt door de overzending van een expeditie van de voormelde verwijzingsbeslissing, die op 27 mei 1992 op de griffie is ontvangen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen reden was tot toepassing van de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven conform artikel 77 van de organieke wet bij op 2 september 1992 ter post aangetekende brieven, die op 3 september 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de voormelde wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 17 juni 1992.

De Franse Gemeenschapsexecutieve, vertegenwoordigd door de Minister van Sociale Zaken en Gezondheidszorg, wiens kantoren gevestigd zijn te 1040 Brussel, Nijverheidsstraat 10-16, het Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces, instelling van openbaar nut, waarvan de zetel gevestigd is te 1000 Brussel, Meiboomstraat 14, de Ministerraad, vertegenwoordigd door de Eerste Minister, met ambtswoning te 1000 Brussel, Wetstraat 16, en de Waalse Gewestexecutieve, vertegenwoordigd door haar voorzitter, met ambtswoning te 5100 Jambes, rue Mazy 25-27, hebben elk bij respectievelijk op 17 juli 1992, 28 augustus 1992, 30 juli 1992 en 31 juli 1992 ter post aangetekende brieven een memorie ingediend.

Afschriften van die memories zijn overgezonden conform artikel 89 van de organieke wet bij op 2 september 1992 ter post aangetekende brieven, die op 3 september 1992 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Er is geen memorie van antwoord neergelegd.

Bij beschikking van 25 maart 1993 heeft het Hof de prejudiciële vraag geherformuleerd en de partijen verzocht een aanvullende memorie over in de beschikking gepreciseerde punten neer te leggen.

Van die beschikking is kennisgegeven bij op 29 maart 1993 ter post aangetekende brieven, die op 30 en 31 maart 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

De Ministerraad, het Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces, de Franse Gemeenschapsexecutieve en de Waalse Gewestexecutieve hebben elk bij respectievelijk op 22 april 1993, 23 april 1993, 28 april 1993 en 29 april 1993 ter post aangetekende brieven een aanvullende memorie neergelegd.

Bij beschikkingen van 17 november 1992 en 18 mei 1993 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, respectievelijk tot 27 mei 1993 en 27 november 1993 verlengd.

Bij beschikking van 7 januari 1993 is rechter J. Delruelle aangewezen om de zetel te vervolledigen ter vervanging van rechter D. André, die tot voorzitter van het Hof is verkozen en later in ruste is gesteld.

Bij beschikking van 25 maart 1993 is rechter P. Martens aangewezen als lid van de zetel en als rechter-verslaggever ter vervanging van rechter M. Melchior, die op dat ogenblik waarnemend voorzitter was en later tot voorzitter van het Hof is verkozen.

Bij beschikking van 6 mei 1993 heeft voorzitter M. Melchior de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

Bij beschikking van dezelfde datum heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de terechtzitting vastgesteld op 27 mei 1993.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen, die, evenals hun advocaten, van de datum van de

terechtzingting op de hoogte zijn gebracht bij op 7 mei 1993 ter post aangetekende brieven, die op 10, 11 en 12 mei 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Op de terechtzingting van 27 mei 1993 :

- zijn verschenen :

. Mr. A. Davis, *loco* Mr. Fr. Huisman, advocaat bij de balie te Brussel, voor het Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces;

. de heer M. Bertrand, adviseur bij de Kanselarij van de Eerste Minister, voor de Ministerraad;

. Mr. V. Thiry, advocaat bij de balie te Luik, voor de Waalse Gewestexecutieve;

. Mr. Ch. Georges, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsexecutieve;

- hebben de rechters P. Martens en K. Blanckaert verslag uitgebracht;

- zijn voornoemde advocaten en vertegenwoordiger gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd conform de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

A.1. Bij het betwiste decreet van 3 juli 1991 betreffende de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces is een « Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces » opgericht, dat, wat de Franse Gemeenschap betreft, de rechten en verplichtingen van het Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen heeft overgenomen. Artikel 36 van het decreet heft verschillende bepalingen van de wet van 16 april 1963 op. Tot die bepalingen behoort artikel 26 van die wet, dat de kennisneming van de betwistingen betreffende de door het Fonds genomen beslissingen aan de arbeidsrechtbank toewijst en de procedure organiseert.

A.2. Elk van de vier tussenkomende partijen brengt de ontstaansgeschiedenis van het betwiste decreet in herinnering.

Artikel 25 van een voorontwerp van decreet tot instelling van een Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces gaf de essentie van het voormelde artikel 26 van de wet van 16 april 1963 weer (*Doc. C.C.F. (1990-1991), nr. 184/1, p. 14*).

Aangezien de afdeling wetgeving van de Raad van State in haar advies van 6 februari 1991 erop had gewezen dat de decreetgever inbreuk had gemaakt op de bevoegdheden die artikel 105, derde lid, van de Grondwet aan de wet voorbehoudt (*ibid.*, p. 22), beperkt artikel 25 van de tekst die uiteindelijk is aangenomen, zich ertoe een willig beroep te organiseren. In dat artikel is geen sprake meer van het gerechtelijk beroep (*ibid.*, p. 12). Artikel 36 van het ontwerp handhaaft evenwel impliciet, onder de bepalingen die het opheft, artikel 26 van de wet van 16 april 1963. Een amendement, waarin opnieuw was voorgesteld te preciseren dat binnen een maand een beroep voor de arbeidsrechtbank kon worden ingesteld, werd ingetrokken, nadat de bevoegde minister erop had gewezen dat een gerechtelijk beroep bleef bestaan maar dat dit niet was vermeld in het decreet wegens de onbevoegdheid van de Franse Gemeenschap, waarop in het advies van de Raad van State de klemtoon was gelegd (*Doc. C.C.F. (1990-1991), nr. 184/3, p. 11*).

A.3. Uit die ontstaansgeschiedenis van het bestreden decreet leiden de tussenkomende partijen verschil-

lende conclusies af.

A.3.1. De Franse Gemeenschapsexecutieve geeft toe dat de gemeenschapswetgever niet bevoegd is om een juridictioneel beroep in te stellen. Zij voegt eraan toe dat het oude artikel 25 van het voorontwerp overbodig was, aangezien artikel 582, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de arbeidsrechtbank kennis neemt « van de geschillen betreffende de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de wet betreffende de sociale reclassering van de minder-validen ». Zij merkt tevens op dat artikel 36 van het decreet de bepalingen van de wet van 16 april 1963 betreffende de regeling van de betwistingen had moeten handhaven in plaats van ze op te heffen. Zij besluit dat artikel 36 van het bestreden decreet « de door of krachtens de Grondwet vastgestelde regels voor het bepalen van de bevoegdheden van het arbeidsgerecht niet heeft geschonden en dat de regels betreffende de gerechtelijke procedure niet lijken te zijn georganiseerd ».

A.3.2. Het Gemeenschapsfonds voor de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces is van oordeel dat de opheffing, bij het betwiste decreet, van artikel 26 van de wet van 16 april 1963 geen aantasting inhoudt van regels betreffende de rechtspleging : die opheffing is slechts het gevolg van de ontbinding van het Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen en van de omstandigheid dat er derhalve geen aanleiding meer toe bestond beroepen te organiseren tegen beslissingen die dat Fonds niet langer kon nemen. Het Fonds merkt eveneens op dat het voormelde artikel 582, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek de grondslag van de bevoegdheid van de arbeidsgerechten regelt en dat het bij artikel 25 van het decreet ingestelde willige beroep met het gerechtelijk beroep cumulatief is zonder er onverenigbaar mee te zijn. Het Fonds besluit dat de gestelde vraag negatief moet worden beantwoord.

A.3.3. De Ministerraad geeft toe dat de gemeenschapswetgever bevoegd was om in een administratief beroep te voorzien. Hoewel artikel 582, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek volstaat om de bevoegdheid van de arbeidsgerechten te grondvesten, is de gemeenschapswetgever evenwel zijn bevoegdheid te buiten gegaan door artikel 26 van de wet van 16 april 1963 op te heffen.

A.3.4. De Waalse Gewestexecutieve is van mening dat de gemeenschapswetgever zijn bedoeling de bepalingen van artikel 26 van de wet van 16 april 1963 te handhaven, te kennen heeft gegeven en dat een materiële fout aan de basis ligt van de omstandigheid dat artikel 36 van het betwiste decreet dat artikel niet vermeldt als uitzondering op de bepalingen die het opheft. Een dergelijke fout kan niet worden gelijkgesteld met een schending van de bevoegdheidsverdelende regels. In haar aanvullende memorie voegt de Executieve hieraan toe dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de regels betreffende de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, die door artikel 105, derde lid, van de Grondwet aan de wet worden voorbehouden, en de regels betreffende de procedure die voor die rechtscolleges moet worden gevolgd en die specifiek zijn voor het gehandicaptenbeleid, in welke aangelegenheid geen enkele grondwetsbepaling de bevoegdheid aan de nationale wetgever voorbehoudt.

B.1. Artikel 36 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 3 juli 1991 betreffende de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces bepaalt :

« Wordt opgeheven, wat de Franse Gemeenschap betreft, de wet van 16 april 1963 betreffende de sociale reclassering van de minder-validen, met uitzondering van artikel 3, 2°, 3° en 4°, en de artikelen 17, 18, 21, 28, 32 tot 35 en 39. »

Tot de opgeheven bepalingen behoort artikel 26 van de wet van 16 april 1963, dat bepaalt :

« De betwistingen betreffende de beslissingen genomen door het Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen en die betrekking hebben op de inschrijving of de toekenning van

uitkeringen en verstrekkingen aan de minder-validen, behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank.

De bestreden administratieve rechtshandelingen moeten, op straffe van verval, binnen een maand na de kennisgeving ervan aan de bevoegde arbeidsrechtbank voorgelegd worden.

De vordering ingeleid voor de arbeidsrechtbank werkt schorsend. »

B.2. De artikelen *3ter*, *59bis* en *107quater* van de Grondwet en de artikelen 4 tot 11 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, hebben de decreetgever de bevoegdheid verleend een aantal aangelegenheden bij decreet te regelen. Aldus wijst artikel 5, § 1, II, 4°, van dezelfde bijzondere wet, « het beleid inzake minder-validen, met inbegrip van de beroepsopleiding, de omscholing en de herscholing van minder-validen, ... », onder voorbehoud van twee uitzonderingen, aan de Gemeenschappen toe.

Artikel 19, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bepaalt evenwel : « Het decreet regelt de aangelegenheden bedoeld in de artikelen 4 tot 11, onverminderd de bevoegdheden die door de Grondwet aan de wet zijn voorbehouden ».

Hieruit vloeit voort dat de decreetgever, behoudens het geval waarin een bijzondere en uitdrukkelijke machtiging is verleend bij de wetten tot hervorming der instellingen, de materies die hem zijn toegewezen slechts vermag te regelen op voorwaarde dat hij geenszins inbreuk maakt op de bevoegdheden die de Grondwet aan de wet voorbehoudt.

De mogelijkheid die de Raden bij artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, is geboden en die erin bestaat dat hun decreten rechtsbepalingen kunnen bevatten in aangelegenheden waarvoor zij niet bevoegd zijn, kan geen toepassing vinden op bevoegdheden die de Grondwet aan de wet voorbehoudt.

Ten aanzien van de opheffing van het eerste lid van artikel 26 van de wet van 16 april 1963

B.3. Artikel 105, derde lid, van de Grondwet bepaalt : « De wet regelt eveneens de inrichting van de arbeidsgerechten, hun bevoegdheid, de wijze van benoeming en de duur van het ambt van

hun leden ».

Naar luid van artikel 582, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek neemt de arbeidsrechtbank kennis van de geschillen betreffende de rechten en verplichtingen die voortvloeien uit de wet betreffende de sociale reclassering van de minder-validen.

Het eerste lid van artikel 26 van de wet van 16 april 1963 regelt in dezelfde zin de bevoegdheden van de arbeidsgerechten door te bepalen dat sommige betwistingen betreffende het Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen tot de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank behoren. Door die bepaling op te heffen, raakt de gemeenschapswetgever aan een aangelegenheid die door de Grondwet aan de nationale wetgever is voorbehouden.

Ten aanzien van de opheffing van het tweede en het derde lid van artikel 26 van de wet van 16 april 1963

B.4. Het tweede en het derde lid van artikel 26 stellen een procedureregeling vast door enerzijds te bepalen dat de bestreden handelingen, op straffe van verval, binnen een maand na de kennisgeving ervan aan de arbeidsrechtbank moeten worden voorgelegd, en anderzijds dat de vordering ingeleid voor de arbeidsrechtbank schorsend werkt.

Geen enkel grondwetsartikel behoudt de vaststelling van de procedureregels aan de wet voor. Het is derhalve krachtens zijn residuaire bevoegdheid dat de nationale wetgever terzake bevoegd is gebleven.

Naar luid van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988, kunnen de decreten rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Raden niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid.

Ten deze heeft de decreetgever niet aangetoond dat het voor de uitoefening van zijn bevoegdheden inzake gehandicaptenbeleid noodzakelijk was de in het geding zijnde nationale bepaling op te heffen. Door het tweede en het derde lid van artikel 26 van de wet van 16 april 1963 op

te heffen, heeft de gemeenschapswetgever aldus een aangelegenheid geregeld die tot de bevoegdheid van de Staat behoort, zonder zich te kunnen beroepen op artikel 10 van de bijzondere wet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Door artikel 26 van de wet van 16 april 1963 betreffende de sociale reclassering van de minder-validen op te heffen, schendt artikel 36 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 3 juli 1991 « relatif à l'intégration sociale et professionnelle des personnes handicapées » (betreffende de sociale integratie van de gehandicapten en hun inschakeling in het arbeidsproces) de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de bevoegdheden van de arbeidsgerechten en de regels betreffende de rechtspleging.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 24 juni 1993 door voormelde zetel waarin rechter L.P. Suetens, wettig verhinderd, voor onderhavige uitspraak vervangen is door rechter G. De Baets.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

M. Melchior